

Här kommer den – förnyad, utökad, bifogad! Äntligen!!

VILDROSEN

DEN OKULTURELLA KULTURTIDNINGEN

PÅSKEEXTRA 2010

1. -Va?

-Va? Undrar Du med rätta. Vadå Vildros? Vad har jag med sån flum att göra?
Det har du. Du har varit en Vildros sen Vildrosen bildades 1977 på Skeppsholmsfestivalen, läs om det i vår lilla bok Ljuset föds ur Mörkret, ett levnadsmanifest, som kom ut i julas -- det tändes nämligen då, Ljuset. Ur det nattsvarta mörker som rådde – och rår, må vi tillstå. Trots den långa tiden med ljusarbete. Just nu mörkar det också värre.
Är allt ljus ”vänster”? Och allt mörker ”höger”? Kan ju tyckas. Men ingenting är enkelt, trots att allt är det. Mörker är ju sånt som bara går bakåt. Fast det kan ju vara skönt också. Det märkliga är att Vänster nästan alltid vill något nytt, annat. Framåt, och det är ju ljust!
Säg inte emot mig om jag har fel! Du ska ha starka skäl. Försök bara!
Låter det här dystert? Men det är det inte!

-- Alltså, skulle du vara en Vildros, löjligt. -- Tänk efter. Du tycker att kaos, stress, panik råder. Det är klart. Eftersom du tvingas röra dig i ett kompakt mörker, du ser ju inte foten framför dig. Det blixtrar ibland och självlysande monster sätter tänderna kring dig, neri monsternagen är det föga mysigare, svåra syror sprutar upp och ångan från inställsamma tarmar höljer dig i dimma, sen är det nyheter och det är alltid nåt krafs som inte angår dig, du ville skära upp tarmen och öppna några lager så du fick se vad som finns bakom-under. Det får du inte. Kort sagt, hur kan något enda litet Ljus födas ur sånt Mörker? Är det inte lite väl? Jo visst. Lite är det väl. Men hellre det än inget alls. Vildros vill få dig att se med och lita på egna sinnen, särskilt ur-sinnet, det vi alla har men inte nyttjar. Det är ett bussigt sinne på flera sätt. Det söker och släpper fram din äktaste djuplidelse. Och då följer flera andra – att dela det med andra, alltså kontakt, att odla och bruka och forma – och därmed allt omkring dig. Nu vet vi ju inte vad som är din djupaste lidelse, vi kan bara ha några förslag. Ett är din värdighet, ditt värde, med respekt. Du är värd nåt, inte bara i pengar. Pengar är inget värt. När kollade du din värdighet sist? Sträck på dig så kommer den. Den är din alldeles egen. Den kan ingen ta ifrån dig. Du ska slåss för och med allt vad du är värd! Då följer av sig själv om du gör rätt att det är med andra du har värde, ensam är du ingen, i längden, och i grunden, och i höjden! Vad någon Gud än må säga!
Så vad säger du nu? Häng med bara!

VILDROseN
den okulturella
kulturtidningen.

PÅSKnumRET 2010.

FRÅN konnsjögården i
dalarna och hela världen.
på en gång.
Meddelas endast på detta sätt.

Senaste Nytt från Oss.

2.

Var det redan påsk? Just när man hade börjat vänja sig vid manshög snö och mensdjup tjäle. Vad ska vi göra nu då? Alltid lika ovanligt att växla ner. Förresten, det är nog inte sant. Jag tänker på världssituationen, världsläget, tänker det också växla ner? Det är något konstigt med världsläget, som det är nuförtiden. Det vill inte växla alls. Möjligen upp. Bergen av lögn är konstanta. Vi firar nu ett bergs sjuåriga soliditet – Iraklögnen. Som alla våra lögn förklaras den och förminskas men den är precis tvärtom, värre. Större.

*Det märkligaste är hurusom media – nästan alla media – går med i den glada maskeraden och pyntar ut ett av historiens värsta brott, slakten på irakiska folket, de har ingenstans att vända sig, de har det sämre än någonsin och skildras som en nära nog fulländad, självstyrande demokrati, en modell för världen. Som uppstod genom ockupation och ohöjd spekulation. Och vi går på det, eller? Vad har vi för val? Vi får inte reda på något, Vi läser de två norska läkarnas bok om hur det var i Gaza under senaste israeliska folkmordet, snabbt, effektivt och bortljuget. Deras ögonskildring där fruktansvärd, timme för timme, grymhet efter grymhet – och värst av allt – hur världen inte fick veta något. Angriparna raderade helt enkelt bort all rapportering som inte var på deras sida, västvärd. Al Jazeera och xxx hade aktiva journalister, men ingenstans att få ut det. Så bedrivs folkmord när ingen ska få veta. **Ögonen i Gaza** heter boken (Ordfront), vi försöker få med dem till festivalseminariet här 20-24 juli.*

Världsläget: vi vadar omkring i år: en besynnerlig kuliss-sump, vi snubblar hit och dit och faller i hål, omaka bilder spelar upp sig för oss och låtsas vara sanna, när de är spel, det ena ihålligare än den andra... med ett gemensamt: de gnistrar av falskhet! Det är det enda vi har att hålla oss till, det är vår trygghet: att de är dikt och lur och gjorda för att dra oss vid näsan. Det gäller bara att hålla i den. Vi har bara en näsa.

Vi firar med palestinierna, som blir av med sin del av Jerusalem åt ockupationsmakten sen sextio år, som ett led i dennas gränslösa fredssträvan. Den är logisk: "vi vill inget hellre än fred, och den får vi först när den sista palestiniern har gett upp, det står inskrivet. Vi vet också alldeles klart att hela världen står passiv, alltså på vår sida, den kan inte annat, för det är vapenindustrins mål, och vapenindustrin äger världen". Det är den genom tiderna bäst bevarade hemligheten, som ingen vågar avslöja. Vem vill få en kanon riktad mot sig? Näringsfrihet råder. Sverige ligger i topp. Så säger man inte i media, som numera finns till mest för att säga annat. Så att vi inte ska bli störda, upprörda, förförda.

Vänner, det enda som hjälper är vår protest. Överallt och mycket. Om och om. Utan att låta oss imponeras av deras växande cyniska insatsstyrkor med öppen tortyr på gatan, senast Guantanamo i Köpenhamn. Så obeskrivligt obegåvat! -- ungefär som Francofascisternas fältrop Leve Döden! när de kom med morerna över Malaga i Spanien 1936 och krossade den valda republiken -- och inledde andra akten av det stora världskriget 1914-44. Minns!

3.

Ingvar Holm skriver om detta i sin nya bok om sin hustru konstnärinnan **Karin Sverenius Holm, Fröken Karins Världshistoria, ord möter ton möter bild** (Carlssons) -- hon är en oerhörd skapande dam, jag kände inte till henne men här får man mängder av vackra egensinniga bilder, man kan börja tro på konsten igen! Hon ingår i den vilda mytomspunna österlenska konstepoken med Nash, Werner, Hultén, men boken går ut i världen och inlemmar allt som är olydigt i den, Marquez, Gaudi, Rilke, Piraten, Martinsson och Beethoven, man blir ganska glad och vild själv. Hela tiden Fröken Karins bilder. De är en enda stor aptit, färger former och fantasier, fräcka dessutom

och sinnliga som om de fanns i rummet.

Det märkligaste är att hon är en ursinnig, och deklarerar det utan omsvep, hennes politiska verk är många, förresten är allt politik.

Det märks annars inte alls i dagens konst- och kulturvärld som bara tycks göra sig menlösare, inställsammare, mer ovetande. Nämn en arg författare! (Utom Sofi Oksanen och dom som just ströks från DN, Nina Björk och Stefan Jonsson...)
Ingvar Holm har ett helt kapitel om Picasso och **Guernica**, den märkliga tavla som visades världen runt sedan Pablo -- född i en grannstad -- vid de tyska bombplanens chockexempel inför andra världskriget avbröt allt han höll på med och åstadkom ett av historiens starkaste konstverk-antikrigsverk. Vem gör det över Irak, Afghanistan, Guantanamo, dagens växande Tortyrindustri -- och värst av allt Gaza?? Gaza som inte är en övergående förstudie i totalkrigets möjligheter utan en pågående, gränslös kriminell fasa, mot ett helt folk... Var är vår Picasso?

Alla medier är inte våra vänner längre. Det syns ju klart: feta uppstoppade sminkade lögnkonglomerat – med några undantag. Det mesta är köpt. Vi har inte så många kvar -- hur kan de svälla så osmakligt när de sägs gå så dåligt? Och vår största drake stryker ner det som folk bevisligen helst vill ha: kulturdelen. Världen över försöker man stolt hålla kvar den, inte här! Drakens roll är oerhörd. När den som här bekänner sin brist på civilkurage gungar det verkligen.

Det har ju hållit på ett tag. Borta är de starka år då kulturen gjorde världsviktiga insatser, de började där. Nu ska också det som hållit sig kvar bort. Rädsla råder. Moral? Avsikt? Sanning? Alls? Kvar. Är det målet?

Själv är jag inte "kommunist", som är det första de numera skriker vid minsta avvikelser. Jo jag är kommunist för jag är människa. Som ser andra människor, och som vill dem väl. Nästan alla människor på vår jord vill varandra väl. Så de är egentligen just kommunister, fast de inte får. Då blir de rädda. Vi blir. Vad vi har fått som är så skrämmande är en stor, bred, finförgrenad makt som lägger under sig mer och mer av vår luft, vår blick, vår livsföda, vårt medvetande, vår lust vår stolthet vårt värde. Snart finns nog inget kvar.

Avbryt din prenumeration på Stora Tidningen! Sluta köpa varor från det där landet! Jag älskar folket som bor där! Vad vore vi utan Brecht, Einstein, Chaplin, --- ! Men de tillhör världsfolket. Har inte med det landet att göra. Bojkotta Chevron, Halliburton, Shell, gå ut på gatorna. Få dem att visa sitt ansikte. Hejda Nato i Norrbotten! Stoppa uranprospektionerna! Kärnkraft är megadödlig.

Kort sagt --

vägra vara med på den oerhörda kalla-heta massduperingen, sätt dig ner med några du känner och prata igenom det allt. Börja nästans, börja där. Se och lyssna, bakom och under och ovanpå, lägg ihop ett och ett. (Det blir aldrig två -- som Rupa and the April Fishes sjunger) Allt är egentligen alldeles tydligt. För vi människor äger en genuin, en klar förmåga – den att se och höra, genomskåda och genomhöra – det som är falskt, inte äkta, som vill oss illa.

Vi vet

vad som är bra och vad som är dåligt. Stäng av de stora falska maskinerna och ta reda på själv. Se igenom, runt om, tvärs av, rakt fram. Skär upp de enorma frasila murarna som dimmar upp sig runt omkring dig -- Kolla Biestad.

Det här skrev vi till nya chefredaktören för Största Tidningen.

AVBRYT PRENUMERATIONEN!

"Bästa Gunilla Herlitz!

Vi är gamla och nya prenumeranter på er stora tidning. ....Genom åren har er tidning burits av en strävan till en moralisk hållning, ansvar, publicistisk värdighet. Mycket av detta har Kulturen stått för -- en vittseende, djupanalyserande och öppen funktion som motsvarar utopin om det fria samhälle som varje politisk och filosofisk och allmänmänsklig strävan bygger på. Den är kort sagt universell, i Dostojevskijs, Tutus, Bachtins mening, den har vidaste utsikt, oberoende av tillfälliga vindar och dagspolitik. Fönster för luft och ljus. Den har på senaste tid haltat och krympt -- men med linjen ännu skönjbar.

Jag talar för många när jag säger att stor bestörtning har drabbat oss.

Nedskärningen av kultursidan är det minst försvarbara grepp som kunde utföras i dagens läge, tids- och världs-.
Största tidningens makt är oerhörd vad gäller att ge ord åt den verklighet vi lever i. Mediakritikern Karl Kraus i Wien menade för hundra år sedan att "verkligheten finns inte förrän den stått i media".
Så är det än, sådan är er verkan och betydelse, det är ett oerhört ansvar. Dagens mediekoncentration gör ansvaret större än någonsin.
Vill vi ha det så? -- Så är det.
Vi - jag talar för er motpart läsarna (som bör vara medpart) -- vill nu ställa några självklara och överkomliga krav. Vi önskar omedelbart återtagande av nedskärningarna av Kulturen, Därtill förstärkning av den. Samt en deklaration som säkerställer dess vidare funktion och frihet.
Undertecknad, och flera med mig, har i dagarna sagt upp våra, ofta livslånga, abonnemang på er tidning, och vi sprider kunskapen om detta till våra ganska omfattande kontaktnät.
Med vänlig hälsning
CvR Vildrosen Konnsjögården --

Skriv du också! Säg åt andra! Väck tidningen! Du som inte prenumererar, skriv ändå! Adress gunilla.herlitz@dn.se eller: namnet, DN, 10515 Sthlm! Man kan också skriva till Jonas Bonnier.

4. Kom på vår fantastiska

Festival Karneval

Karneval Festival

Vi håller på med en Festival. Kom med i den.

Vi fick lite stöd från Framtidens Kultur (sic !!!) och kunde svara på alla mejls om en fortsättning: Ja! Margareta har slitit fram det ena efter det andra av våra älsklingsband och artister – bara dom får plats! För vi tänker ge dem mera tid i år. Somliga är världsmirakler – den symfoniska **New Tango Orchestra**, det unga prisbandet **Niali** från Zambia, de sjunger redan sitt eget namn! Och ger wokshop. **Dánjal** från Färöarna, ursinnigt spektakel vid flygeln, och **Pajala Fatawin**, Norrland gift med Tunisien – sanslös önskedröm i uppfylla! Hon parisisk chanteuse med världsRöst, samerna med jojken magi och nåidRöst... ihop! Och våra oslagbara **Östblocket**, vilda blåsare med unika **Sofia** som dompterar och låter utomvärldsligt, balkan- och kletzmernära! Och **Dan Viktor**, vår ende upprorssångare, och med Dan A-passion! och Dan igen -- **Fägerkvist**, en son av Vyssotskij! – rysk desperation ini vår svenska! -- Och **Lo Kauppi**, ja – Lo Kauppi! Vi säger inte mer! Vågar inte. Älskar henne. Och de äkta underjordiska **Yakumbé med Teater Maskarado**, och andra... och **Klara M- nej Bendz** – och tungpolarna från tiden när ord betydde något, nämligen vad orden sade och lät och sjöng (sen länge – tills nu -- upplösta – i pk och pretto...) fantastiska **Kajsa Grytt**, vackert protesterande **Janne Hammarlund**, sköna underjordiskan **Margareta Söderberg**, och flera!

(Now is the time! Vi hör att skånska Mikael nu vågar sjunga vad vi krävde i spelet Det Gröna Hjärtat här uppe 2004 i Teaterladan: Vi vill ha vårt hus tillbaka!!! -- Bättre än aldrig! Grattis!)

Själv håller vi på och gör vidare sånger av budskapen i boken du vet Vårda ditt Ursinne, Vart barn är ett geni, Ljuset? Det föds ur mörkret. Det vet du väl.-- Och skrota inte vår järnväg! Och sluta föra krig, sluta göra vapen, sluta köpa död! Sluta glo på teve! Sila ut Internet!

Alltihop är ju **SCHH**, och här råder **SCHH**-förbud. Vi befinner oss på ett Sant Område, förbud att Ljuga, och Internatio--, nej **Solidariteten!** är vårt huvudrop. Seminarier och samtal i två dar före ska bryta upp det hårda fängelset som Solidariteten suttit i sen den fyrfaldiga Skratthögern tog makten och förvände synen och gjorde alla till småborgare. Var och en ser till sitt och ingen till allas. Fast vi tror ju att det är en grundläggande felsyn. Ingen kan bara se sitt. Inte ens småborgare är blinda och måste ledas. Alla ser allt. Nyfikenheten är vår största gåva. Den, och Hoppet, är det första vi föds med. Det enda de vill är att vi ska släppa dem. Och **Kvinnokraft!** Här kommer många nya, starka kvinnor. Statistiken visar ökat kvinnovåld överallt. Men ingen kan hejda deras växande vrede! Äntligen! Det ska visa sig här...

*Här ska vi öppna ett stort grannt spektakel med
allt förbjudet i sig, allt otillåtet och tabu --
här ska det få födas och frodas, mot all rädsla!
-- Skräm den bara rädslan, sparka bort den så
att vi kan känna oss lite fria för en gångs skull.
Skräm dem som sätter koppel och munkavlar på
oss, vi skär av deras band och hugger!
Djävulen klär sig i alla möjliga fårakläder -
skratta ut honom! Humor är det räddaste
han är för. Han har inget att hämta!
Han inte ens darrar, han har ingen fantasi!
Djävulen lurar, lura djävulen!*

Du behövs! I kampen! Kolla www.vildrosfestivalen.se !

5. **Ja!**

Jag är förbannad. Varför?

Varför skulle jag inte vara det?

Svara mig?

Jo de har ordnat så att vi inte kan göra något åt det.

Bara gå här och vara förbannade. Snart tröttnar man.

Det är just det de vill .

Men jag tänker fortsätta att vara förbannad. Så det.

Ta bara det här med DN, dom stryker det mest läsvärda, kulturen

Ja det är faktiskt bevisat att folk läser den mest.

Så DN är inne på något slags kamikaze? Det kan verka så.

Varför? Jag tror att kulturen är för svår för dem.

Den är svårare att kontrollera än sport, ekonomi, mord och död och fåfänga.

Kulturen är det som livet handlar om.

Nu är ju sånt ibland lite svårbegripligt, okej, men är inte livet det? Right?

Ska allt bara vara en flytande snabbvälling, inget motstånd?

*Som Zygmunt Bauman skriver om. Allt som flyter. Med oss, kring oss, genom oss,
ur oss. Flyter. Under oss över oss av oss. Allt är en enda stor flytning.*

Då är det inget liv, bara reklam. Och reklamen är det som urholkar själen.

Bara att nämna ordet reklam är giftigt, därför ska jag inte säga det mer.

*Men tänk det! Vi använder ordet **SCHH** i stället. Säg efter mig: **SCHH** . Så ja.*

*Vi har ju en regering som bara är **SCHH** Jag vet inte för vad den gör **SCHH** .*

*Nåt falskare än den där knubbiga oskulden i hängslen som står och smeker
en dammsugarstång och ler så damerna tindrar. Har du sett det? Soft soft.*

Jag måste blunda. När vi vet vad han håller på med.

Vad håller han på med? Jo det får han alla våra tidningar att hålla tyst om.

*Det kallar jag **SCHH** . Tyst tyst tyst och sen är det plötsligt gjort.*

*Apoteken, ser ut som bordeller. Lissabon, den stora EU-bordellen. Nato --
vapenbordellen i Norrbotten. Afghanistan. SJ. Posten. Vården.*

*Skolorna. Allt det här som var vårt. Nu är det bara **SCHH** . Nåt annat.*

*Uppköpt och förskingrat. I Bonniers DN var det två som skrev om sånt här,
dom har fått gå, Stefan Jonsson och Nina Björk, dom bästa dom hade.*

*Rapport från Sopornas Planet (Norstedts) heter Stefan J:s färska
bok, det är just det. Den är mycket lärorik. Och Nina Björk som skrev*

*Fria Själur (W&W), om människan som relationsberoende, icke ego-
centrerat oberoende. Hon är livsviktig.*

6.

VILDROSPRISET

*utdelas vartannat år till tre personer som gör det ingen annan gör.
som vill och vågar vrenskas med det proklamerat ogörbara, som vägrar
acceptera det accepterade (P P Pasolini). De gör det nödvändiga. De är
inte "bäst" på något sätt, de är bara unika, ingen annan gör det som de gör.
De ger bränsle åt Antonio Gramscis tanke att människan kan det hon vill.
De ger bränsle åt andra människor. Som vildrosen är de moderplantor, utan
dem kan inga rosor alls bli till. bland pristagarna märks Miriam Makeba,
Joan Littlewood, Erik Wiik, Margareta Norlin, Ronny Eriksson, Sara Lidman,
Claes Eriksson, Göran Folin, Ann-Charlotte Brobjer...*

VILDROSPRISET 2010

TILL

LO KAUPPI

Lo Kauppi har av vår enhälliga FolkAkademi utsetts till Vildrospristagare för år 2010.

Lo Kauppi uppfyller med råge de krav som stipuleras: hon gör sådant som ingen annan gör, som är av avgörande betydelse för människornas framtid .

Sådana var kriterierna för tidigare pristagare typ *Maria-Pia Boëthius, Johan Ehrenberg, Pelle Lindström, Arne Andersson, Magnus Bäckström...*

Liksom allt som har med Vildros att göra handlar det om uttryck, om vår rätt och förmåga att öppet behandla, formulera, gestalta erfarenheter som är av avgörande betydelse för våra liv, men som hindras av olika slags tabu.

Lo Kauppi har inom teatern och litteraturen lyckats bryta ny (urgammal) mark som få vågat göra i dagens räddhågade uttrycksvärld. Först genom sin gränslösa egenhistoria som *Bergsprängardottern som exploderade*, ett sjudande dokument över en utsatt och ursinnig, ja livsfarlig uppväxt, gjort med en hunger, humor och hudlöshet som spränger boksidorna.

Sedan, med detta material som grund, genom en unik kringresande soloteater, där hon med bokstavligen sitt liv som insats gestaltar detta tillstånd -- med en oerhörd publikkontakt och fantasi.

Denna föreställning plöjer ny mark i vår försiktiga estradkultur, också genom att kombinera självutgivelse med en stark dos av samhällskritik, något mycket sällsynt. Resandet med Bergsprängarens dotter har förlängts och återkommit, och har också avsatt workshops som Lo Kauppi håller med unga utsatta människor land och rike runt.

Lo Kauppis ambitioner har också drivit henne in på scenskolan, en svårflirtad arena, som också givit henne tillträde till stora roller och scener, Dramaten och Lars Norén, -- under bibehållande av sin upprorskraft och verklighetsbild.

Få har klarat detta i hierarkierna som härskar, och deras gränssättningar.

Men sologycklaren Lo Kauppi återkommer, igen i ett nytt område som näranog totalt försumrats i landet: politisk satir.

Den världsunika svenska bristen i detta ämne slår hon helt sangviniskt ihjäl med sin riksteaterturné Undercover. Där gestaltar hon sin wallrafundersökning av den världsomspännande hemliga sekten GSO, Global Sexist Organization.

Med höjdarnamns nämnannde (alla män, också Maud O) dokumenterar hon förekomsten av något som alla vet men inte vågar tala om – den underbara sexistiska sekt som styr världen, från Vatikanen till Rosenbad och allt däremellan. När horklädseln inte mäktar, klär hon sig i burka och får därmed tillträde överallt.

Satiren är mångskiktad, glad, ursinnig, ovårdad, dräpande och skarp, öppen mot publiken som blir medaktörer, allt ett strålande generöst och framgångsrikt försök att gottgöra vår underlåtenhet

**på dessa områden.
Publikreaktionerna visar behovet. Övrumpling och häpen lycka.**

Från detta till en hel föreställning skriven och regisserad av Lo Kauppi, om ett annat förbjudet område, som ingen talat om eller alls upptäckt, ett vidöppet sår mitt i den svenska förträffligheten – som med ens tvingar hårt selektiva media att se och bekänna, föra ut två gömda verkligheter – kriminalvården och kvinnors behandling.

Pjäsen heter *Bergsprängardöttrar* och grundar sig på djupgående samtal som Lo Kauppi haft med interner på "kvinnoängelserna" Hinseberg och i Ystad. De framförs av en kvartett starka skådespelerskor som funnit ett eget, rakt språk för detta. Spelet åtföljs av samtal med Lo Kauppi och publiken.

Jury vill också låta publiken motivera:

"TEATER SOM BERÖR. -- Hej Riksteatern, Lo Kauppi och all duktiga skådespelare! Tack för en oerhört stark och berörande föreställning – Bergsprängardöttrar igår på Pustervik. (Tyvärr kunde jag inte stanna efteråt). Jag anser mig vara en person som är väl insatt i politik och samhällsfrågor med rötter i det revolutionära 70-talet och det inkluderar hur människor, speciellt kvinnor behandlas i våra fängelser. Men det är en sak att ha förstått något med intellektet, något helt annat att känna sanningen krypa under skinnet och sätta sig kvar där för alltid. Konst måste beröra en på djupet. Du ska inte vara samma människa när du lämnar teatern som när du kom dit. Och jag var omtumlad, skakad och förbannad (på kriminal "vården") när jag gick därifrån. I förra veckan var jag på ett genrep av Noréns Orestien som redan innan premiären har fått så mycket uppmärksamhet. Han skulle ju berätta om de eviga problemen som också var dagens verklighet: kannibalism, incest, faders- och modersmord, hedersmord, barnoffer (sic!) Det var det tråkigaste jag sett på länge. Jag längtade bara efter pausen så jag kunde gå. Jag var inte ensam om att vara uttråkad och oberörd. Flera personer gick. Utbytte tankar med en vän på kvällen: Jag skrev: "Jaha, dagens verklighet. Och vilka är det som svensken kanske mest förknippar med klaner, uppgörelser med mord, hedersmord för att behålla makten? Muslimer kanske? Jag vill se teater som brutalt klär av våra svenska maktthavares spel: kapitalister och medlöparpolitiker. Teatermän blir så insnöade ibland. Dom tror att det de diskuterat och analyserat i veckor ska vara en självklarhet för en vanlig teater publik som jag tror att Folkans publik är. Så slår jag upp GP idag och vad ser jag? Jo. att det är stor skillnad på att vara man och heta Norén och röra sig i de finlitterära rummen och att vara kvinna och heta Lo Kauppi och skildra livet för fyra kvinnor på Hinseberg. Norén får idag en hovsam recension av Tomas Forser som breder ut sig över två sidor med jättestor bild- Lo Kauppi får en enspaltare med liten bild. Dagens verklighet?" -- Anna Artén, Göteborg.

"LO KAUPPI FOR PRESIDENT! -- Undercover var det bästa jag sett på länge, kanske någonsin. GSO är metaforen jag väntat på och känslan är: "Hah, jag visste det! Jag visste att det var så det gick till!":). Lo Kauppi har oss, publiken, i sin hand och kastar oss enkelt mellan "hah, jag visste det; via gapskrattet; till sorg och hopplöshet. Och höjdpunkten, när Kauppi i Bibeln rafsar ner det självklara om alla människors lika värde och låtsas som om det faktiskt står där... Frågan väcks; hur kan det komma sig att ingen, under tvåtusen års tid, kommit på att faktiskt rafsar ner det där? Va? -- Tack!" -- Av: Kristina Bergdahl

PRISUTDELNINGEN SKER PÅ VILDROSFESTIVALEN 20 - 24 JULI 2010

7. Nuuu!!

Nu måste vi berätta om en pinfärsk bok som du aldrig har hört talas om, men det är bäst att du gör det nu och för det vidare, hör och för! Tala om! Ljuset föds ur Mörkret heter den, jasså den! säger du, det har jag visst det, himla tjat. Men det är bara här. Ute i stora världen dit den riktar sig och som den handlar om, där är de ganska rädda för den, de tror den är giftig, säger saker som man inte får säga och angriper och avslöjar. Visst gör den, men lite civilkurage kan man väl kräva? Lite perspektiv?? Den här boken, den tänder ljus där det förut var svart. Du föds alltså av den! Hör bara:

"Boken fungerar som tidsdokument, historiebeskrivning, handbok för den vildsinta teaterkonsten, inspiration för den jämlika kulturen och vaccination mot den svarta pessimismen"
"Rettig och Söderberg är ännu fullt övertygade att världen går att rädda. Nya generationer kan och måste ta vid och lära av misstagen från förr. Från mörkret stiga vi mot ljuset. Det är framtiden som skall erövrars, inte

minnesmonumenten från förr". (Ulf Lundén, kulturredaktör, DalaDemokraten)

Nu gör vi ett avsteg från förbudet mot **SCHH** som råder i vår underjordiska.
Här kommer en riktig ANNONS dvs **SCHH** , läs den! Det är Vildros' första!

VARFÖR VET DU SÅ LITE OM DENNA BOK?

Ljuset föds ur Mörkret!

En pinaktuell debatt-eldkastare. Kultur på liv och död.

**"STORARTAD, VACKER OCH GENERÖS,
ETT KULTURPOLITISKT OCH HISTORISKT
DOKUMENT FÖR FRAMTIDEN"**

(Gertrud Gidlund, bokförläggare)

"ETT VILDROSMIRAKEL"

"Ett levnadsmanifest för den folkliga kulturen.
Kulturgiganten Claes von Rettig, bildsekunderad av
Margareta Söderberg, har skapat ett helt
"vildrosbuskage" med skör skönhet, intensiv
doft och taggig farlighet" ---

*"Ett vildsint, ömsint och outröttligt arbete för en folklig
kultur genomsyrar hela denna magnifika skrift"
(Anita Grünbaum, DramaForum)*

Ljuset föds ur Mörkret!

Provinsmedia i storstan ("riks-??) vågar inte ta i den.

"VILDROSOR BLOMMAR I KOMPACT MÖRKER!

VILKET HÄRLIGT LIV! VILKEN URBOTA STYRKA!

VILKET MOD! Här har ni något att bita i, alla ni som tappat
livsluften och tron på människan, som babblar om vänsterns död.

*Hur hade den svenska vänstern och samhället i stort sett ut
om sådana som CvR hade vunnit gehör för sin demokratiska och
jämlika kultursyn? Vad hade hänt med våra nya generationer från
arbetarklassen om de från början hade fått ökade möjligheter till
eget skapande? Att läsa, skriva, dansa, spela teater, musicera,
uppträda och arrangera tillsammans med andra människor? --*

*Föraktet för bildning och kultur hade inte haft någon
jordmån alls." (Ulf Lundén, kulturredaktör Dala Demokraten)*

"ETT OTROLIGT DOKUMENT..."

...en av de mest oegocentriska biografier jag någonsin läst...
ett dokument över en guldålder... liknar ingenting som finns...

*Den är totalt omöjlig i denna tidsanda och därför så ofattbart bra
för de kommande. Tiderna"... Kommer nog att bli en klassiker,
över en tid som visste hur det skulle kunna vara, men överflyglades
av De Stora Pengarna. Chapeau! Storverk. .. i Protest mot alla dem
som inte längre kan läsa, bara surfa.... väntar på att läsandet ska
komma tillbaka... Dokument... (över) en tid och ett
sinnelag som är omistliga".*

(Maria-Pia Boëthius, redaktör, författare)

Ljuset föds ur Mörkret!

Kultur är grunden för våra liv. Fördubbla kulturanslagen!

"KARNEVALISKT LEVNADSMANIFEST"

"Dalarnas teatergigant, C v R, ger nu ut ett 500-sidigt

"levnadsmanifest" Det är en handbok och en bruksbok...

*...RETTIG ÅR KONSEKVENT I SITT UPPROR, SIN BERGFASTA
ÖVERTYGELSE ATT ALLA MÄNNISKOR ÄR SKAPANDE,
ATT LIV OCH TEATER ÄR SAMMA SAK, ATT KULTUR INTE ÄR
NÅGOT SOM GES OVANIFRÅN OCH KONSUMERAS UNDERIFRÅN...
GRUNDANALYSEN ÄR ATT DRAMATEN GRUNDADES AV
GUSTAV III OCH FORTSATT ATT ÄGNA SIG ÅT HOVKULTUR..."*

(Jens Runnberg, kulturredaktör FaluKuriren)

**”... Tack för det rika levnadsmanifestet
med sitt minnesvärda innehåll -- ”**
(Marie-Louise och Gösta Ekman, Kungliga Dramatiska Teatern)

*”Bilderna flödar. Det finns dikter, planscher och skisser.
Rettig tecknar utmärkt, i Peter Dahls anda...” ”... en av
Dalarnas mest betydande kulturpersonligheter.” (FaluKuriren)*

”...ETT KULTURMANIFEST

*Härlig motståndinspiration - och skaparglädje!
Diger dokumentation och kunskapskälla,
all samlad erfarenhet, kreativitet, glädje, vrede,
gemenskap, vildsinthet, poesi, kärlek – allt!”*
(Bengt Berg, poet & förläggare)

VARFÖR VET DU INTE MER OM DENNA BOK?
500 sidor 300 bilder 1 dvd – för ca 280:-

Du finner **Ljuset föds** på: Stjärndistribution, ETC Varuhus,
Vildrosen - www.vildrosfestivalen.se -
-- och hos Bosse på

SÖDERBOKHANDELN
Stockholms Bästa Bokhandel
-- Götgatsbacken/ Medborgarplatsen

(Var med om vår stora nyskapande Karneval! I år den 20 – 24 juli!!
Musik, Poesi och Motstånd! -- Så viktig att media saknar ord!!!)
Konnsjögården, Horndal, SÖ Dalarna –
För dig & andra unga i alla åldrar !)

=====
VET DU VAD DU KAN GÖRA?
BESTÄLL BOKEN PÅ BIBLIOTEKET!
Då beställer de av oss,
så skickar vi, och alla får läsa!!
JÄTTEENKELT!!!
(Och länge leve våra bibliotek!)
=====

TACK för din skryttålighet. Men vi skäms inte för det. Hjälp oss att skryta vidare.
Förresten innehåller boken ett unikt reportage om Första Festivalen i augusti!
Så du vet vad du
ska unna dig!
Och en hel DVD med Bergslagskantaten, sång, musik och poesi! Kolla!

8.

Torsten.

”MUSIK ÄR ETT SÄTT ATT FÅ KONTAKT MED VARANDRA”

Torsten, från orten Föllinge i Jämtland, som Allan Edwall också
kom från – och som Torsten tog sig namnet Föllinger av --
han har nyss gått bort, 88 år.

Torsten Föllinger var en **rese** i konst- och raksång, en härlig
sångaktör på estraden och samtidigt en som såg och befriade
andra, det är sällsynt! Och en sällsynt **varm** människa.

Han var skapande i hela sitt liv, sång, teater, bild, text, silhuetter,
jord, skog, djur... människor.

Hans pedagogiska suveränitet kände inga gränser.
Han hade hela världen som arbetsfält, almanackan full med
sessioner med operastjärnor överallt, i de stora operahusen,

och sedan med teaterlever och vanliga människor, lika mycket.
Hos oss på Folkkulturcentrum hela helger som blev skådespel,
med sanning och lust och peripetier, finspel och överrumplingar,
ibland rent dostojevkijska.

Han var logoped och psykolog, såningsman och uppfödare
och själv ett vilt, exotiskt träd.

*Han ställde ut sina sjungande och gestaltande elever så att de
blev sedda och hörda, han hade inget förbarmande med falsk
och inlärd blyg(sam)het, ut med det bara! Visa dig! Det är dig
vi vill se! Ransonera dig inte! Detta var hos Torsten en ideologi.*

*På Skeppsholmsfestivalen -77 och senare under alla
sångpedagogiska shower -- stunder av oupphörlig
uppmärksamhet, vad är det du vill ha fram --*

*hjälp av en otrolig erfarenhet, och allt koncentrerat i hans
vetskap: teknik är inget, de största sångarna krossar tekniken,
det är därför de är stora.*

*När vi bad honom skriva ner sin syn till boken Modell
Skeppsholmsfestivalen (-79) blev det så här:*

”TA BORT RESPEKTEN!”

*”Vi måste bort från respekten för musik, som vi har så mycket av
i Sverige. Musik är inte något högtsvävande i rymden. Det är ett
sätt att få kontakt med varandra. Därför är också stel gränsdragning
mellan folkligt och finkulturellt vansinnig. I folkkultur finns alla
färger med. Folkkultur är engagemang i att leva. Man måste pröva
nytt hela tiden för att ta ställning i livet.*

*Jag arbetar med att få folk att hitta den känslomässiga kontakten
med sin egen röst. Jag tjar aldrig om orena toner. Sådant borde
vara förbjudet, det har skrämt bort många människor i det här
landet från sången. Hos de största sångarna är uttrycket viktigare
än den perfekta tonen.*

*Vad säger texten? Berätta med egna ord. Sedan: stämmer melodin?
Vi nordbor tar gärna del i det som berättas, vi blir rörda. -- Men
den som upplevt den hårda, kontinentala verklighet som skildras,
hos t ex Brecht, berättar utan sentimentalitet”*

Torsten hade sjungit Brecht med Gisela May i Östberlin, turnerat i
Norden som Brechtsångare. Skeppsholmsfestivalen var hans första
Brecht i Sverige. En fin konsert.

*”Rösten kommer ur hela kroppen . Hör eskimåernas definition på
sång: ”Luft som pressar sig ut genom kroppen när man fylls av en
stor känsla”.*

*Jag tog själv lektioner. Torsten vände mig ut och in..Revolution. Skönt.
Vi for ut från Parkteatern, hela ensemblen i Fru Carrar, till hans lantställe
utanför Södertälje med kor, getter, hundar och odlingar. Där sjöng han alla
de spanska revolutionssångerna med oss, han kunde dem, plus de färska
katalanska -- ”Diguem No”, ”l’Estaca”. Det var starkt, engagerat.*

CvR

**”I FOLKKULTUR FINNS ALLA FÄRGER MED.
FOLKKULTUR ÄR ENGAGEMANG I ATT LEVA.
MAN MÅSTE PRÖVA NYTT HELA TIDEN FÖR ATT
TA STÄLLNING I LIVET.”**

Torsten Föllinger.

9.

Jag skulle vilja komma fram till ett samhälle, ett land, ett liv, där

vi ställer frågan var dag: hur vill jag att det här ska vara ordnat?
Vill jag verkligen ha all den här skiten som vräks över oss och varandra
i glassiga schhylltschhhkåp och fula hangarer som bara vill att jag ska köpa.
Det skriker det till mig. Jag får inte plats med några egna tankar och
önskemål, jag får inte tid till några funderingar om mål och innehåll,
jag fråntas alla impulser att själv tänka ut, pröva fram, undra över och
tvivla och leka, testa och prata, egna och andras ideer och förslag och
oprövade frågor: hur vill vi att det här ska se ut? Vad vill vi egentligen
ha, inte bara som vinst och tillväxt och tjusigheter, tjusigare än
min kompis, värre än de värsta. Liv är annat. Helt annat.-
Vi måste prata om det och med några som pratar tillbaka, lyssnar, frågar
och tänker, hur dom tänker, varför pratar vi aldrig med oss?
Om roliga och viktiga saker??? Det är samma ! Är de förbjudna?
Vist är det så? Eller?

Det är förbjudet! Gör uppror!
Kom med mig nu här och låt oss samtala om vettiga ting, livsting, dödsting,
sånt som du undrar över och får idéer om men som aldrig tas upp i dom här
kringrända, korridorade, ångestpansrade enkelriktningarna, dödsstraff att
gå nån egen väg, inte följa inte följa inte följa... Jo! Våga för fan. Kom med
här, vi - du - vill annat.

CvR

En människa som verkligen ser och beskriver det hon ser.
Strålände. Finns hon?
Denna ständigt observanta varelse, för hon är det farligaste man vet,
finns inte egentligen.
Figur: den vetande arga modiga klarsynta
Hur hon river ner en hel stadskuliss, bara spikar och staket kvar.
Jag ser ju, jag ser ju, ser ni?
**"Alla religioner är produkter av människans maktbehov
Bibeln smockfull av kvinnohat. Hela bibeln bygger på det.
Liksom alla religioners regelskrifter och berättelser.
Den stora rädslan för kvinnan. Hon måste fängslas, krossas.
För den där lilla köttbiten". -- A I S a d a w i. (Egypten)**

10. MOR COURAGE DIREKT FRÅN GATAN

OCH BARNKORSTÅGET, IN PÅ ORION

Ur brev till Lars Rudolfsson, Orienteatern I stället för recension --

"Vi for ner och såg Courage och blev härligt imponerade.

Förstod (som ofta) ingenting av vad olika gamla kritiker totade ihop, Ja , varför ska kritiker ha sån immunitet??? Har nån annan det?

Vi fann här en alldeles egen verklighet som växte i nuet fast materialet är halvsekelgammalt.

(Jag råkade se Brechts egen Courage 54 i Berlin, pin färsk, året före hans bortgång -- det besöket var för mig en ridåöppnare i modern teater, allt nytt och HÅR, med Weigel Busch Hurwicz Schall och direktspel på publiken, befriande mänskligt -- och exakt. För några år sen var jag i Paris när Jerome Savary satte den mitt i Bosnienkriget med störtat flygplan på scenen (gjorde ett OBS om det) - tysksvensk samprod med en brechtättling i huvudrollen, Katharina Thalbach -- det gick! Savary sa mig det var det svåraste han gjort, det hade hans och Brechts härliga distans-närhet-och-kabaré-clown-insikter.... Mycket bra, på jättelika Chaillot.)

Ni har ju gjort en alldeles egen verklighet som är nu och sann i varje sekund, öppnar nya dörrar och fönster som ingen har öppnat för de är nya... Man känner hur ni slitit för att hitta just det, just det sekundlevande. Svårt eftersom BB är svår, manisk och galgsvart i grunden, långt från våra fega feelgoodvanor... Samtidigt prägel av saga, slopandet av all krigsrealism, desto starkare stiliseringen med svarthuvor och uttrarapid, ljudlösa skott... Vi tyckte att familjen och varje dramatisk höjdpunkt blev väldigt levande och starka (ett undantag -- Katrins trumtappo för att väcka staden - varför inga kyrkklockor eller nåt som talar om att hon lyckats? -- missade vi något där? Det är ju annars en höjdpunkt. Förlåt den lilla invändningen) . Det som gjorde det nytt och äkta var tillgängligheten, allt redovisat alldeles inpå oss -- och vilket liv lokalen bidrog med!!! Som vi älskar sen gammalt, nu också halverad och pressad ut mot gatan som vi själva kom från -- hur kan någon missa det???

Lena Strömdahl visade en mångfaldig rakhet som jag inte sett hos henne, så underbart genomförd i minsta detalj, Thomas Roos präst helt obrechtskt naturalistisk men i sin måttlösa vinglighet ändå försedd med distans... helt ljuvligt

detaljrik i denna svåra balans! Blev lycklig när jag såg att Per Sörberg skulle spela kocken, han har en grabbig osentimentalitet i kroppen. Och skärpan från clownriet. Anders Andersson med många ansikten särskilt den gapige majoren... Och Katrin, ett helt litet underverk, alldeles för sig själv och nyans-snabb som en fågel, blickstillta i evighet och så klättrande runt hela scenen i stilettskorna när ingen ser på, ett clowniskt underverk: Lydia Flores Garcia (Hurwicz, stor och tjock, var också underbar, men helt inte så här...)

Och sönerna, utan något som helst överspel bara rätt och trovärdigt, den äldste Eilif, Richard Ahlman kröner sin chosefrislapphet med en alldeles utsökt aggressiv kabarésångdans i kupletten. Yvette, Malin From ett ödsligt sant och rörande påstående... fin.

(Vi saknade förstås en del, sången till Röken, Nichts bessres als die Pfeif als die Pfeif... Och nog älskar vi Dessaus musik (Savary visade med ett kabaréband på scenen att den är också nu mycken älskan värd och stark).-- dock mäktade den nya musiken att slå upp och fram en besläktad skärpa och originalitet, visst, och tack för dragspelet! Sångerna steg fint ut).

Barnkorståget myllrar försagt in med en oerhörd hållning, som blir mycket gripande, alla dessa ögon och röster, det vita allvaret, det allmängiltiga skeendet... Här i landet har vi våra paralyserade flyktingbarn, och vi ser ibland en skymt av världens övergivna barn i våra censurerade media. Det ljusa hoppet, ändå ändå ändå... att det måste finnas en fred nånstans...

Kvällen blir en okrystad direktbild av det större kriget, det globala, som vi spelar med i och livnär oss på som om vi gör vår plikt och en tjänst åt mänskligheten, detta ohyggliga val. Denna ohyggliga världsordning som lägger sina mesta resurser på, och gör sina största vinster på, kriget. Utan att fråga.

(Som Michel Chaussudovsky, oberoende forskare i Kanada /Information Clearing House/ i förrgår tar bort allt smink ifrån, USA tänker anfalla Iran och deras enda ärende är den heliga oljan, förklädd i humanism och självförsvaret, demokrati och kvinnans frihet..

Jag tycker Orion utför den plikt jag hävdar att kulturen ska ha i ett land i en värld – plikten att göra uppror! -- i mitt krigsända öppna brev för frigrupperna till Kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt i Stockholm härom veckan. -- Som hon också svarade på (via sin sekr. -- ordande om kulturbonus, nån sorts lördagsgodis för snälla barn), och som SvD uppmärksammade: -- plikten att göra uppror! Det gör ni bra!

CvR

I Stockholm såg vi också Pygmalion, Hamlet och Den girige – med Rabeus i sitt mest omfångsrika karaktärsmolière hittills – en fasaväckande konsekvent nyckfull tyrann med en hel apbur av nyanser.

Och vi firade den fantastiska Merits 80-årsdag och träffade Ingrid (Eriksson) med sina sjungande barn, fantastiskt. Stockholm är annars en tilltagande rövarstad, planerna för Slussen är kriminella redan som plan. När man med avsikt tvingat det gamla arkitekturmiraklet förfalla sen decennier är det nu moget för totalexploaterings riddare.

Det händer mer teater nu, se om du kan: CARMEN på Backa Teater regi Melanie, musik Dror Feiler-Bizet, balkanband, alla spelar Carmen, den stora Frida Röhl från Tribunalen mest .. och alla klichéer vädras ut, bort. 14 halvnakna invandrarkillar med blockflöjt dör på slutet. Göteborg...

Helst skulle vi vilja se LILLE KUNG MATTIAS där, som låter barnen bilda regering och sen låter publikens tonåringar ha avgörande betydelse för hur landet ska skötas. Av Mattias Andersson.

Stor förvånad förtjusning, aktivitet och insyn. Så här.

Vi hör att CLAES ERIKSSON som vi såg soloshowa landet runt, nu inte kan sluta utan haft ny premiär på Lorensberg, med helt ny soloshow. Allt nytt. Där tycks han svara på vår kritik förra

gången och göra saftiga samhällssatirer, välkommen!! I en final gör han slarvsylta av all **SCHH**

(Reklam!!!!) -Det är på tiden. Han sägs fira orgier i **SCHH** ! Tack! Den "vetenskap" som alltmer kommit att verksamt styra hela vår värld.

Teater Moment i Gubbängen sätter upp Stig Dagermans fantastiska bok DE DÖMDAS Ö, som Pontus Stenshäll har dramatiserat. Det är djärvt och viktigt.

11. ARUNDHATI ROY

VANDRING MED KAMRATERNA

Arundhati Roy har varit och fotvandrat med Naxaliterna i Kashmir, landet mellan Indien och Pakistan som blev gisslan när det delades och fritt fram för nyliberalismens hejdlösa exploatering. Indiska staten har utropat Naxaliterna, fattig urbefolkning, till Indiens största och värsta fiende och jagar dem med oavbruet ökande regeringstrupper, bränner byar, dödar, det är klart att Världens Största Demokrati måste göra allt för att försvara sig. De är ju dessutom maoister, kommunister, som spontant sökt sig till detta för att överhuvudtaget överleva. Arundhati Roy, som alltsedan sin världssuccéroman De små tingens Gud ägnat sig heltid åt att forska, analysera, vara språkrör åt de fattiga ursprungsfolk som i miljontal offras för det framgångsrika näringslivets behov, speciellt det från USA, hon har också framgångsrikt rest jorden runt, speciellt den amerikanska, och talat, berättat, underrättat, rättat och kritiserat den galna världsordning som hela tiden hotar förgöra oss alla med sin underbara cynism och habegär. Senast i en bok som heter **När man lyssnar på gräshoppor**, där hon tar upp olika fall av nära folk mord -- ja, genom att förflytta bönder från deras rättmätiga jord till obrukbar får dem att

begå självmord-- i hundratusental... Eller genom förgiftning, därför att en anlagd Coccolafabrik suger åt sig allt vatten i område efter område, utan ersättning – eller tvångsbesprutar eller eller...

Nu har hon berättat sin resa i Kashmir, **På vandring med kamraterna**--- man kan ladda ner den på Information Clearing House och det är en oerhört saklig och vacker text, jo något romantiserande men på det hela taget en stark, stimulerande bedrift i människohyllning – vad i dag de verkligen sämst hållna, på liv och på död envisas med att genomföra i fråga om självklara överlevnadshandlingar, framtvingade av omständigheter som saknar motstycke i grymhet och hot. Kriget har pågått länge. Arundhati ledsagas i etapper genom obebodda landskap djupt in i djunglarna. Där får hon slå följe med olika verksamma grupper, nomadiserande folkgrupper med självförsvar-utan-medel som enda mönster... detta har pågått länge, länge, länge och utmålats som djävulskt och ont-ont-ont, helvetesvarelser – när det rör sig om de mest rörande engagerade, omtänksamma, kloka, kreativa människor.

Mitt i allt exploderar en stor fest som vallfärds till
i väldiga färger, danser, sånger, alla med varandra under himlen
-- en mjuk varm fest för liv, och fienden har ingen aning

Visst är Arundhati Roy en stor säkerhetsrisk, en stor risk för de utnyttjandes säkerhet! -- Och hon sätter, också vid samtal med Amy Goodman i Democracy Now, perspektivet i relation till det globala mönstret av ockuperade, slaktade, hotade, folk -- i Afganistan, i Irak, i Palestina, i Sydamerika, i Afrika, i, i, i... den blixtrande isögda världsmakten över oss alla som när som helst kan sikta på oss med sina oseende dödsögon och sända oss vart den vill...

Men vi har Arundhati.

12.

Vi har inget att välja på, enligt mitt sätt att se.

Vi måste inta en ställning. Hejda flödet. Ställa oss.

Vi kom inte till jorden för att låta oss rinna.

Vi kom för att välja, och utföra, stå emot.

I den stora uppgivelsens tidevarv är det vår uppgift att stoppa skammen. Skammen att låta tidernas största människobedrägeri plantera sig, breda ut sig och berika sig oändligt, över våra egna och andras kroppar och själar. Genom att rinna har vi gjort oss medskyldiga.

Vi är själva med i den gigantiska urholkning som sker.

Vi livnär oss på den. Vi dödar oss med den.

Den oro vi känner beror av den. Det spelar ingen roll vad vi försöker täcka över oron med, den finns där och holkar.

Det är ett val. Ditt och mitt.

Vi kan inte heller skylla ifrån oss. Skammen växer värre ju mer vi ser oss som offer för maktens cynism och idioti.

Vi är kloka, vi ser och vet, då kan vi också bryta de utropade tabun som hindrar oss från att befästa ett motstånd.

Snart är det val. Let's Vote!

13. SOLIDARITET -vad är det?

Här ett mejl från Kåre Olsson, Skattungbyn, som höll seminarium förra festivalen och kommer i sommar också:

Hej!

Jo, jag deltar gärna i ett seminarium om solidaritet. Tiden är dock knepig för mig. Jag kan delta den 20 juli, men inte de andra dagarna.

Om solidaritet kan man läsa på Wikipedia:

"(av *latinets* *solidum*, hela summan, kapitalet) innebär för *kollektiv* att gemensamt ta ansvar för något, inbördes gemenskap, att i egenskap av del av en grupp verka hänsynsfullt utan egenintresse för denna grupps bästa.

Som *juridisk* term avseende ett förhållande, i synnerhet *borgensman*, *gäldenär*, eller delägare, där en gemenskap är av den arten att den ena har rätt att den andra parten fullföljer sina förpliktelser odelat.

Som *politisk* term fundamental för *socialismen*, se till exempel *solidarisk lönepolitik*. Ej att förväxla med lojalitet, då *etymologin* för "solidaritet" anger en ekonomisk aspekt. Global solidaritet avser bekämpning av fattigdom i länder, ej gällande individer"

För egen del skulle jag gärna vilja framhålla solidaritetens karaktär av förmåga till identifikation med "den andre". Att alltså kunna se sig själv och det egna i den andres perspektiv - en förmåga som blir allt mer sällsynt i vårt samhälle, med dess enorma inriktning på konkurrens och tävlan. Idag gäller det att inte endast utveckla solidaritet med andra människor, utan också vidga den till att gälla allt levande. Att göra så kostar på för den egna personen, eftersom solidariteten inte endast handlar om att tycka, utan att tillämpa i sitt eget liv och samhälle. Konsekvenser inpå det egna skinnet. Tvärtemot slagordet "satsa på sig själv".

Alltså: jag är gärna med om det blir den 20 juli.

Med hälsningar
Kåre

Då vet vi!

Ta väl vara på Påskens ris och ros!
Vi ses i juli!! Senast.
Hör av dig innan dess! Jo!!!
Det finns mycket viktigt att dryfta.
Och göra.
Tillsammans.

Claes och
Vildrosen
Konnsjögården
77468 Horndal
0226-41040
claes.von.rettig@telia.com
vildrosfestivalen@gmail.com
www.vildrosfestivalen.se

(Margareta och de andra hälsar!)

14.VILDROSEN PÅSKEXTRA EXTRA****

***Vi brukar bifoga en akut stark artikel som fångslat oss.
Den kanske fångslar dej också? Den är från SvD den 5
april under strecket! Använd den! Tack
Manfred Lütz och Ylva Herholtz.***

JAKTEN PÅ NORMALITET GÖR SAMHÄLLET SJUKT

Psykisk sjukdom har skildrats i SVT-dokumentären Sluten avdelning. Men vem är sjuk, och vem är normal? I en tysk bästsäljare varnar psykiatern Manfred Lütz för att vårt samhälle blivit så normalfixerat att det behandlar fel individer.

Det händer att psykiatern och teologen Manfred Lütz intervjuas i tysk teve, när det visar sig att den som utfört det senaste i raden av spektakulära våldsbrott i landet är psykiskt sjuk.

Vi känner till mediedramaturgin: de likaså spektakulära rubrikerna och löpsedlarna kring vansinnesdådet – och på kvällen en psykexpert i nyhetsstudion. "Hur kunde det ske, varför gjorde han så, vems fel är det, vad ska vi göra för att undvika en upprepning ...?"

Mot slutet av dylika utfrågningssessioner brukar doktor Lütz påpeka att psykiskt sjuka begår färre brott, statistiskt sett, än de så kallade normala. Och att det är "de normala" vi ska se upp för.

För den delen kallas samma sorts expertis ofta in också då våldsverkaren ifråga inte är en förrymd eller för tidigt utskrivna patient från en mentalklinik. Andra sätt att förstå människor och deras gärningar är inte särskilt gångbara idag – psykologer och psykiatrer är vår tids orakel; det finns alltid någon diagnos att ta till, och alltför att välja bland.

I förlängningen befriar diagnoserna också alla "normala" från känslan av att ha något som helst med gärningsmannen att göra. Han var sjuk, alltså inte en av "oss", och både samhällets toppar, berörda tjänsteutövare och folk i gemen kan lättare återgå till vardagen. För en tid.

Diagnosivern är en av samtidens stora faror, menar Manfred Lütz – som själv är chefsläkare på Alexianer-sjukhuset, en specialinrättning inom psykiatri, psykoterapi och neurologi i Köln. Han pekar på diagnosjukan som ett av flera symptom på ett samhälle och en kultur på villospar.

Hans senaste bok är bland annat en vass vidräkning med en "imperialistisk psykiatri", en cynisk, jönsig och ängslig samhällsanda samt en alltmer inskränkt och i längden samhällsfarlig normalitet som envar förväntas förhålla sig lojal till. *Irre! Wir behandeln die Falschen* (Gütersloher, 2009, 208 s.) – ungefär "Sinnesförvirrat! Vi behandlar fel individer" – har, kanske något otippat, blivit en bästsäljare i Tyskland och i månader hållit sig kvar kring toppen på fackbokssäljlistan.

Detta är ett fenomen i sig, vilket också bland annat Der Spiegel noterat i sin stort uppslagna artikel om boken och ämnet. Bästsäljeriet säger oss förstås något – både om oss själva och vår tid. Frågan är bara specifik vad; försäljningsstatistiken är neutral, berättar inget om vilka det är som köpt, läst och begrundat.

Kanske har den subversiva undertiteln spelat in en del i köpruschen: *Unser Problem sind die Normalen*, vårt problem är de normala. Dessutom är boken underhållande, medvetet lättsam och kortfattad; författaren vill helt enkelt skriva bestsellers, läste jag någonstans, och hans syfte att nå ut med sitt ärende har uppenbarligen lyckats. Här har han velat nå också dem som annars inte läser "psykböcker".

Bakgrunden är allvarligare. Manfred Lütz är på djupet oroad över vad han beskriver som en tilltagande likriktning i samhället – mitt i det som på ytan ser ut som frigjord "individualitet" – och en därmed förbunden tilltagande trångsynthet – mitt i all förment valfrihet. Allt bottnande i förakt, både för andra och den egna personen, menar han; de båda hänger som bekant ihop. Han vill få läsaren att förstå att det rentav delvis handlar om ett förakt satt i system.

På flera punkter skulle man önska att Manfred Lütz borrar djupare i sin samhällsanalys, gett tydligare och mer omfattande exempel för att belysa tendenserna han målar upp. Några viktiga iakttagelser snuddar han bara vid. Men i sitt försök till helhetsskiss sätter han fingret på ödesfrågor.

Hans bok är omstörtande, har drag av pamflett. Bland annat går han alltså till angrepp mot sin egen yrkeskår, på hälsosamt självkritiskt vis. Han anser att psykiatrer, psykologer och terapeuter av skilda slag – Lütz är själv även utbildad i resursorienterad, psykoanalytisk och gestaltande terapi – i sin beskäftighet har kommit att få ett alltför stort och i förlängningen fördärligt inflytande över vårt tänkande, ja, över människans självsyn. Både hos dem som mår bra och dem som inte gör det. Både hos de normala – och de som avviker, originalen, de som bara inte följer med strömmen, och de som faktiskt är sjuka i själen. Yrkesmässigt missbruk av psykopatologiska diagnoser är ett av exemplen – där ett nonchalant och nedsättande bruk av dem i folkmun blivit ett av tecknen på hur betraktelsesättet fått fäste. Som när det riktas till den som är mer energisk än andra och tycks lida av någon "bokstavskombination", till den som går sin egen väg och verkar "störd", eller den som låst in nycklarna och fått "alzheimer light". Om man nu inte bara är "sjukt trött", "sjukt pig" eller "mår sjukt bra".

De "psykoexperter" som häftar diagnoser på folk utan att vara ombedda av individer som sökt hjälp för specifikt själsligt lidande – de ägnar sig enligt Lütz åt ideologi, inte läkekonst. De bidrar också till att skapa ett "samfund av normopater", frammana en genomsnittlighetens och normalitetens diktatur.

Kritiken mot ett alltmer utbreddt diagnostiserande är inget nytt i sig – men Manfred Lütz kopplar ihop det med olika samhälls- och kulturfenomen på ett intressant sätt, söker visa hur allt hänger ihop. Resultatet är tänkvärt, alarmerande. Men också hoppingivande: författaren har pondus, i kraft av sitt kunnande och sin position, och är en självständigt tänkande, inkännande sorts självexpert, ödmjuk inför det djupast sett mänskliga, det hos människan som är både mer och friare än vad mekaniska förklaringsmodeller och psykiatriska prognoser kan få en att tro.

En människovänlig psykiatri ser alltid till individens existentiella kärna, det outgrundliga och icke utbytbara "du" i mötet med en patient – och inte bara en samling symptom, som den kristet troende Lütz uttrycker det. Han är djupt kritisk till kollegor som tenderar att se endast sjukdomstecknen, och som fäster alltför stor vikt vid dem: Manfred Lütz menar att det talas för lite om "terapidefekten", om olika terapiers biverkningar – som exempelvis att psykiska störningar rentav kan suggereras fram av alltför stort fokus vid det förflutna.

Sådant skådande bakåt kan förvandla människan till en stenstod. Och alltför stort fokus vid själva "defekten" kan bli destruktivt.

God terapi är alltid en begränsad historia, skriver Lütz. Den bör vara kort, avgränsad, aldrig längre än nödvändigt. Dessutom ska man över huvud taget inte ständigt och jämt ägna sig åt sitt psyke: det är det inte byggt för, och överdosering leder också här lätt till beroende och till inskränkning, snarare än till frigörelse. Han tycker att hela självhjälpsindustrin är ett av tecknen på hur långt det gått, hur vi lite till mans blivit beroende av "experter" för att fixa vardagen, relationerna och lyckan. Hur kloka och insiktsfulla enskilda psykologer och själsdoktorer än är, kan de i Lütz ögon inte ensamma tolka det mänskliga.

Till lyckan har den psykologiska vetenskapen heller inte nyckeln, skriver doktor Lütz. "Psykovetenskapen" har förvisso lindrat oändligt mycket lidande, och kan förklara åtskilligt av mänskligt beteende. Men den når aldrig ända fram. Dess mekaniska människosyn gör vårt innersta väsen till en blind fläck, mer eller mindre. Dessutom är det i denna inre punkt som också samvetet sitter, alltså är det lätt att förlora greppet om det, på kuppen. Annorlunda uttryckt: samvetet blir lätt att smussa undan. Och det är klart: utan samvete, blir allt möjligt.

Den tekniska synen på människan och tillvaron är ett gift, som sprider sig alltmer i samhällskroppen, varnar Manfred Lütz – och dess åskådning banar väg för, ja vad?

Alla former av mekaniska, tekniska förklaringsmodeller stänger in oss i oss själva, förminskar oss, gör oss omyndiga, får oss att se allt ynkligare ut. En mänsklighet med denna syn på sig själv blir också lätt att föra på villovägar. Var hon, människan, alltså bara en liten lort? Inte konstigt om självföraktet sprider sig, resonerar Lütz. Ingenting var tydligen vare sig vårt eget fel – eller vår egen förtjänst. Denna människosyn blir så i själva verket en av orsakerna till att samtiden "mår dåligt". Ett – kanske därmed sammanhängande – allt hårdare, kyligare och konkurrensinriktat samhällsklimat är en annan orsak.

På denna sida (Under strecket) kunde man förresten nyligen läsa om en (tysk) filosof som med stöd av det senaste på neurovetenskapens område kommit fram till att "jaget" inte alls finns. Jag kommer att tänka på barnvisan om trollkarlen, som i sista versen förvandlar sig till ett glas saft, och dricker upp sig själv. Cirkeln är slut. Man kan bli snurrig för mindre.

Psykisk sjukdom – och här talar doktor Lütz om faktisk själssjukdom, och inte sådana egenheter som enbart är utslag av originalitet och inre rikedom – är ofta djupt mänskliga responser på ett sjukt samhälle, och dess utopiska krav. Dessa själstillstånd kan lära oss något. Vi bör besinna oss, och omvärdera dem, och deras bärare.

Skildringen av schizofreni, depression, beroenden av skilda slag och några andra mentala vandringar på lidandets väg är, paradoxalt nog, det ljusaste med Manfred Lütz bok. Han visar på ett ömsint sätt hur de ömhudade och – kanske mest av allt – kärlekstörstande bland annat kan hjälpa räddhågade "normalitetssträvare" att våga göra inte bara som alla andra. Kanske också våga ta itu med de verkligt stora frågorna – som våra slumrande inneboende möjligheter också bjuder oss till.

Då kanske förnedrings-teve också kan tappa sitt sug? Denna uppenbarligen så gångbara underhållningsgenre är ett annat av de samtidsfenomen som fick Manfred Lütz att skriva sin uppmärksammade bok; han kallar det människoförakt som kvällsnöje, ett av symptomen på samhällsklimatsjukan.

Nå, den där normaliteten, hur ser den då ut? Förutom att beskriva den som grå, likadant kostymerad eller rentav uniformerad, och i grunden styrd av skräck för att avvika från massan – eller normerna i den egna subkulturen – konstaterar författaren att normaliteten egentligen inte finns. Den är bara ett självbedrägeri.

Flexibilitet hör också till bilden – även det ett av dagens honnörsord.

Att göra som folk gör mest kan vara förödande – fast det beror förstås på vad de gör.

Chefpsykiatern Lütz drar sig inte för att vara drastisk, och drar exempelvis paralleller till hur det gick i hans hemland på 1930- och 1940-talet. Ett illavarslande indicium av i dag är en aggressiv och oförsonlig ton i det offentliga samtalet – inte minst i de så kallade sociala medierna. Fenomenet att hänga ut, trakassera och rikta negativa nätkampanjer mot dem med avvikande ståndpunkter hör hit.

Apropå smidig följsamhet nämner han programledaren som i tysk efterkrigs-teve hyllade de demokratiska idealen, lika entusiastiskt som han nyss hyllat de bruna; han fick sluta då historien kom upp till ytan.

Boken öppnar förresten med att slå fast att Hitler var just normal, monstruöst normal. Icke psykiskt sjuk. Liksom Stalin.

Att beskriva diktatorer som dessa som galna är att banalisera de historiska katastrofer som hör ihop med deras namn, skriver Lütz. Det var bland annat uthållig målmedvetenhet och brutal effektivitet som gjorde deras förbrytelser möjliga; ingen psykiskt sjuk är i stånd till något liknande, menar han. Illgärningarna var onda, och avskryvda, helt enkelt.

För den klarsynte dr. Lütz är normal för övrigt något av ett skymford.

Ylva Herholz

Ylva Herholz är journalist och kulturskribent.

15. P S.

Till sist ska vi bara visa lite hur vi skriver till dem vi älskar och vill möta. Också det här svåra att beskriva vad vi är för några. Inte är det lätt, men det är ganska knepigt. Här kan det tjäna som klarläggande text för er som fortfarande inte fattat! Om ni finns. Så som vi har tjatat!

Brev med inbjudan och beskrivning.

Bäste Erik Fosse!

Vi vill tacka dig och din kollega **Mads Gilbert** för boken **Ögonen i Gaza**, ett mänskligt storverk av ett slag som vi väntat på, som vi är alltför fattiga på, och som i sin sanningslidelse och heta puls borde kunna ändra historiens gång. Vi är liksom många hjärtinnerligt trötta på palestinska folkets fasansfulla öde, att som Ilan Pappé säger vara dömda på förhand, historiskt, sedan sextio år, av den israeliska politiken, av dess kamouflerade avsiktlighet, av dess sjukliga fanatism.

Vi bedriver sedan ett par årtionden en verksamhet som går ut på att ge människor deras uttryck tillbaka. Vi menar att samhällets utveckling alltför mycket gått ut på att förestava oss saker och ting, aldrig fråga oss. Denna verksamhet har vi bedrivit under symbolen Vildrosen alltifrån den folkulturella Skeppsholmsfestivalen - 77, över Folkkulturcentrum i Stockholm och en kulturgård mitt i skogen, mitt i landet, Konnsjögården. Hur? Genom gestaltande konst, genom workshops, seminarier, karnevaler. Det finns beskrivet i den nygjorda boken Ljuset föds ur mörkret, ett levnadsmanifest, som skildrar genomförandet av ett program som handlar om att ge oss tillgång till våra röster, våra skapande energier i en undantagstillstånds-värld. "Varje barn är ett geni".

Vi har här i skogarna norr om Avesta i sydöstra Dalarna startat en festival-karneval, Vildrosfestivalen, som drar en väldig variation av människor, åldrar, kategorier, vilka med liv och lust deltar i dansen-sången-musiken med en mängd specialvalda äkta världsmusikband, från Afrika, Sydamerika, Danmark, Färöarna och Sverige, you name them -- hela tiden blandat med mycket seriösa tal, seminarier, samtal, workshops under angelägna ledare, i år centreras ämnena på Solidaritet - vad är det? och Kvinnokraft. Festivalen har rönt en unik, ovanlig ja, lycka, tacksamheten har visat sig sakna gränser, och fler och fler deltar, ja deltar, aktivt, i dessa verksamheter. Tanken är att bjuda på vittnesmål, kunskaper, praktik som ska smitta, bära vidare frukt, ja, egentligen börjar verkställandet redan under festivalveckan. Vi vill att ni ska vara med.

Praktiskt: datum: 20-24 juli 2010. Därav är de första två dagarna helt ägnade åt workshops och seminarier, grupparbeten, Men dessa fortsätter också under själva karnevalsdagarna -- integrationen mellan kultur och politik, tanke och kropp, lust och allvar är för oss en kungstanke.

Den speciella tanken med ett besök av er är att erbjuda ett tillfälle för fördjupning och fortsättning, alltså att ge det bittra ämnet en chans till analys och eftertanke, inte enbart en snabb resumé utan möjligheter till förmering och koppling. Vi tänker oss samtalsgrupper, och andra gäster, typ rektorn för Sjöviks Folkhögskola som varje maj håller en helg med inbjudna från Palestina och Israel, Lena Lönnqvist och själv aktivt deltagit där nere.

Men det som skiljer oss från alla vällovliga specialistseminarier är publiken. Här öppnar sig möjligheten att nå många unga och många ovana, att väcka och aktivera även icke-specialister och icke redan insatta -- och det har visat sig oerhört fruktbart med just det gemensamma upplevandet åldrar och sorter emellan. Det kan bidra till oväntade nya tankar och steg...

Och till vidare rekrytering och förstärkning åt befintliga organisationer, Palestinarörelsen mfl.

Till allt detta bidrar festivalens placering mitt i naturen, den åldriga timmergården med tältbyggen och närheten till ostörd mark, äng och sjö... Många av våra injudna gäster nappar också på erbjudandet att stanna, somliga t o m alla festivaldagarna, också med familjer, fritt med bra kost och logi i närheten...För era kostnader står givetvis vi, och för önskade arvoden. Giv oss ert bud.

Vi antar att ert program är tämligen fullt. Med rätta. Vi kan ändå inte låta bli att göra detta försök, denna djärva inbjudan!!! Vi är vidöppna för konstruktiva motförslag från er sida, lovar att göra vårt bästa. Ämnet, och ärendet, och er insats är av sådan dignitet och viktighet att allt måste prövas.

Med varmaste hälsning

Claes von Rettig (författare, journalist, regissör, arrangör,,)

Margareta Söderberg (arrangör, folksångerska, bildskapare...)

och hela Vildros-kollektivet...

Konnsjögården
77468 Horndal

0226-41040
claes.von.rettig@telia.com
www.vildrosfestivalen.se
vildrosfestivalen@gmail.com

Svaret blev ja! DS.

Hej då!